

سروی مشترک وزارت زراعت و اداره‌ی ملی احصائیه: حاصلات گندم امسال به بیش از ۵.۱ میلیون تن رسید

MAIL'S PHOTO

۳۳

سرکال څه باندې ۱۴ زره ټنه اصلاح شوي تخمونه پر بزگرانو وېشل کيږي

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدی، دخپل کار په دفتر کې د بذري تخمونو د شرکتونو د ملي ټولني له چارواکو سره وکتل او وویل ټاکل شوې، چې د دغو شرکتونو له لارې د روان کال د مني موسم د کرکېلي پر وخت پر بزگرانو د وېش په پار څه باندې ۱۴ زره متریک ټنه اصلاح شوي تخمونه چمتو شي.

د کرنې وزارت چارسمبال زیاته کړه، سرکال باید د مني موسم د کرکېلي د موسم تر رارسېدو مخکې اصلاح شوي تخمونه د بزگرانو په واک کې ورکړل شي، ترڅو راتلونکي کال د محصولاتو زیاتوالی ته زمینه برابره شي. د کرنې وزارت نوماند وزیر وویل: «د اصلاح شویو تخمونو شرکتونه درې میاشتې فرصت دلود، ترڅو تدارکاتي چارې بشپړ کړي، خو له بده مرغه تر دې دمه دغه لړۍ ډېر ورو پرمخ تللی دی.

دریم مخ

سرپرست وزارت زراعت در معینیت مالی و اداری: مصرف موثر بودجه باید وزارت را به اهدافش برساند

ډاکټر انوارالحق احدی نامزد وزیر و سرپرست وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ در دفتر معینیت مالی و اداری حضور یافته و درباره تشکیل، فعالیت‌ها، ساحه‌ی کاری و برنامه‌های آینده این معینیت معلومات دریافت کړد. در ابتدا عبدالهادی رفیعی، معین مالی و اداری وزارت زراعت به شکل مختصر درباره‌ی معرفی پروژه‌های انکشافی، ساحه‌ی فعالیت و بودجه‌ی این پروژه‌ها، دست‌آوردې و چالش‌های ریاست‌های منابع بشري، مالی، تدارکات، اداری، تکنولوژی معلوماتی و ریاست مصونیت غذایی و ذخایر استراتژیک غله‌جات جزییات مفصل ارایه کړد. پس از آن، سرپرست وزارت زراعت ضمن ارایه‌ی رهنمودهایش، در مورد مصرف بودجه‌ی پروژه‌ها، پلان سال آینده‌ی مالی و درباره‌ی وجود چالش‌هایی که از سوی معینیت مالی و اداری در چند بخش طرح شد، گفت که در سال آینده با در نظر داشت امکانات بودجه‌ای در عبور از چالش‌ها و ایجاد فرصت‌ها اقدام می‌شود. آقای احدی تأکید کړد که مصرف مؤثر بودجه توسط تمامی پروژه‌ها و بخش‌ها باید به صورتی باشد که وزارت به هدف تعیین شده‌اش برسد.

راتلونکې برنامه‌ی باید په خورا اغېزمنتوب پلي شي

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وړاندې کړل. وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدی؛ اوبولگولو او زېربنا ریاستونه د اوبولگولو او طبیعي سرچینو خپلو کاري وضعیت له ډلې پلان معینیت ته ولاړ او ددې معینیت د تشکیل، فعالیتونو او کاري پلانونو او روانې چارې په هکله معلومات وړاندې کړل. په پای کې د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال حشمت‌الله غفوري د یوې پرزنتیشن په وړاندې کولو سره د تشکیل، روانې چارې او فعالیتونو، لاسته راوړنې، لرلېد او د طبیعي سرچینو، ځنگلونو، اوبولگولو او څرخایونو په برخه کې اړین مالومات

د خوش‌تپې د سربند د پروژې د ارزونې او شنې اړوند غونډه وشوه؛ په کندز کې د خوش‌تپې د کانال د سربند د سیمې مطالعات پیلېږي

د خوش‌تپې کانال د سربند د سیمې څېړنه پیل شې. په دې څېړنه کې به روښانه شي، چې سربند د امو د سیند په کومه برخه کې په پام کې ونیول شي. د خوش‌تپې د اوبولگولو د پروژې اوبه د امو له سینده تامينېږي، چې د کندز له ولایت څخه پیل او د فاریاب په ولایت کې پای ته رسیږي. ددې پروژې په پلي کولو سره ۵۰۰ زره هکتاره نوي ځمکې د څړوبولو تر پوښښ لاندې راځي. د یادې پروژې د لومړي پړاو څېړنې بشپړ شوي دي او د ۲۰۲۱ ام کال په لړ کې به نور پړاوونه یې هم بشپړ شي. په دې غونډه کې د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال د خوش‌تپې د پروژې د دویم پړام د شونتیا سنجولو د مطالعاتو په برخه کې د «USAID» ادارې او «SWIM» پروژې له همکارانو مننه وکړه. دغه راز په دې غونډه کې د خوش‌تپې پروژې د سربند په اوردو کې د بلخ ولایت د کلدار سیمې تر ۸۰ کیلومتري چې د خوش‌تپې د پروژې کابو ۳۰ سلنه جوړوي د شونتیا سنجولو په هکله هم خبرې اترې وشوې. د «SWIM» پروژه پاتې سیمې له خوش‌تپې د کلدار ترسیمې چې ۸۰ کیلو متره اټکل کیږي، د لایحې شرایط «TOR»، د شونتیا سنجولو اسانتیاوې او د اړتیا وړ بودیجه تخمین او محاسبه کوي.

چارواکو سره د خوش‌تپې کانال د سربند د پروژې د دویم پړاو د ارزونې او شنې غونډه وشوه. په دې غونډه کې وویل شوه، چې ټاکل شوې د روان کال د نومبر په لومړۍ نېټه د کندز په ولایت کې د امو سیند په مسیر کې

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال حشمت الله غفورې په مشرۍ د امریکا متحد ایالاتو نړیوالې پراختیایي ادارې «USAID»، د «SWIM» پروژې او قراردادي شرکت له

په درېو شمالي ولایتونو کې د بدیل معیشت د یوې پروژې درې کلن لاسته راوړنه: پر څلور زره او ۶۹۰ بزگرانو د صنعتي نباتاتو د تخمونو وېش

بلخ ولایتونو د کرنې ریاستونو په همغږۍ سره د اکتیډ «ACTED» موسسې د «بدیل» پروژې له لارې عملي شوي دي. ددې پروژې موخه، د قانوني کرکېلي له لارې د مخدره توکو د تولید او مصرف ټیټوالی او دغه راز د تلپاتې کرنیزو فارمونو او کورنیو فارمونو له لارې د بلخ، جوزجان او سمنگان په ولایتونو کې له دې پروژې څخه د برخمن شویو کسانو اقتصادي وضعیت ښه کول دي. یاده پروژه د بلخ، جوزجان او سمنگان په ولایتونو کې د تلپاتې کرنیزو فارمونو له لارې او له کرنیزو فارمونو بهر ددې پروژې د برخمنو کسانو د اقتصادي ودې په موخه همکاري کوي، ترڅو پاکفیت او ارگانیک (عضوي) کرنیز توکي تولید کړي. دغه چوپړونه، د ځنځیري او صنعتي نباتاتو د ارزښت لوړولو، د چرگانو کورني فارمونو جوړول، د اوبولگولو د کانالونو بیارغول، د انګورو بڼو بیارغول او په شنوڅونو کې د سبو د تولید له لارې وړاندې شوي دي. دغه راز یاده پروژه بزگرانو ته د بسته بندی د توکو د چمتو کولو، د بازارموندنې غونډې او په کرنیزو نندارتونونو کې د ګډون په موخه د اسانتیاوو په برابرولو سره همکاري کړي، ترڅو د خپلو محصولاتو ارزښت لوړ کړي.

د اکتیډ «ACTED» موسسې د «بدیل» پروژې نورې چارې دي. دغو مېرمنو ته د دوی د وړتیاوو لوړولو په پار د یادې پروژې له خوا روزنیزې برنامې هم په لاره اچول شوي دي. د اوبولگولو په برخه کې؛ د اوبولگولو او د اوبو د ضایعاتو د مخنیوي په پار په جوزجان ولایت کې د اوبولگولو د ۹۱۱ متره کانال بیارغول ددې پروژې کرني دي. د شنوڅونو د دودولو په برخه کې، ۱۶ شپې خونې جوړول، چې په دغو شنوڅونو کې ۴۰۰ مېرمنو ته د سبو د تولید په برخه کې د عملي روزنې برنامې په لاره اچول شوي دي، ددې پروژې نورې کرني دي. دغه راز د جوزجان په ولایت کې، د بڼوالی په برخه کې، یاده پروژه د انګورو ۱۰۰ جریبه بڼونه بیا رغولي دي. دغه فعالیتونه، د جوزجان، سمنگان او

د اکتیډ «ACTED» موسسې د «بدیل» پروژه، چې د «UNODC» له خوا تمویلېږي، د بلخ، جوزجان او سمنگان په ولایتونو کې د یادو ولایتونو د کرنې ریاستونو په همغږۍ، د درېوو کلونو په لړ کې پر څلور زره او ۶۹۰ بزگرانو د روغني نباتاتو تخمونه او کیمیاوي سرې وېشلي دي او دغه راز روزنیزې برنامې یې هم په لاره اچولي دي. دغه راز یاده پروژه د صنعتي نباتاتو د تلپاتې تولید او په دې برخه کې د بازارموندنې په موخه د صنعتي نباتاتو ۱۳ ټولني هم جوړې کړي دي. په همدې حال کې، یادو ټولنو ته د صنعتي نباتاتو یا غوړیو اړونده بوټو د غوړیو د پروسس په موخه د پروسس ۱۳ ماشینونه چمتو کول او د دوی په واک کې ورکول؛ د غوړیو اړونده بوټو تولیدونکو لپاره ددې پروژې نور کارونه دي. په درېوو شمالي ولایتونو کې صنعتي نباتاتو تولیدونکو سره ددې پروژې نورې مرستې، د صنعتي نباتاتو د تولیدونکو له خوا د تولید شویو غوړیو د بسته بندی په پار اووه زره او ۲۰۰ درې او پنځه لیتره تش بوتلونو وېشل دي. د مېرمنو د ملاتړ په موخه، پر ۴۰۰ مېرمنو د چرگانو روزنې اړونده څڅوړې وېشل، پر هرې مېرمنې ۳۰ چرگان، د چرگانو خوراکي توکي د

نیمروز کې د خرماوو ۲۵ جریبه سوداګریز بڼونه جوړېږي

دې، چې په خپله سیمه کې ورته په لومړي ځل د خرماوو بڼونه جوړېږي. دوی د کرنې له وزارت څخه غواړي، چې په دې برخه کې له دوی سره لا ډېرې مرستې او همکاري وشي. د کرنې وزارت له برنامو څخه یو هم د خرماووونو پالل، روزل او بڼوالو ته پېژندل دي. دغه وزارت بڼوالو ته د خرماووونو دکرکېلي لارې چارې ښيي. په یوشمېر ولایتونو کې د کرنې وزارت له خوا په ازماينښتي ډول د خرما بڼونه هم جوړې شوي دي. خرما تر ډېره په گرمو سیمو کې وده کوي. نیمروز، هلمند، فراه، کندهار، لغمان او ننگرهار د خرما پالنې لپاره مناسب اقلیم لري. په نیمروز ولایت کې یوشمېر نورې مېوې هم ښه پایله ورکړې که د خرماوو تجربه هم وشي ددې ولایت کرنیز اقتصاد به ورسره وغوړېږي.

د نیالګیو اېښودلو لړۍ هم پیل شې. دغه بڼونه په دې ولایت کې د کجورو د بڼونو جوړولو د ترویج او پراختیا په پار جوړېږي، ترڅو د نورو مېوو ترڅنګ کروندګر دغې برخې ته هم پاملرنه وکړي. د سیمې کروندګر د کرنې وزارت له لورې د یادې برنامې ستاینه کوي او خوښ

د نیمروز د کرنې اوبولگولو او مالدارۍ ریاست په دې وروستیو کې د دې ولایت په مرکز زرنج او یوشمېر ولسوالیو کې د خرماونو دودولو په پار هلې ځلې پیل کړي دي، چې په دې ولایت کې د خرماوو د بڼو جوړولو ترڅنګ هغو بزګرو ته چې، د خرماونې یې لړل د خرماونو د ښې روزنې او پالنې په اړه عامه پوهاوی هم ورکړل شوي دي. د نیمروز د کرنې ریاست د کرنیزو چارو امر ذبیح الله اولیازاده وايي، چې په دې ولایت کې د خرماوو «کجورو» بڼونو د ترویج په پار ددې ولایت په مرکز زرنج او چهاربرجک ولسوالۍ کې د خرماوو ۲۵ سوداګریز بڼونه جوړېږي. په همدې موخه د خرماوو بڼونو جوړولو لپاره د ځمکې جوړولو او آماده کولو چارې پیل شوي دي، چې ډیر ژر به پکې رسما

حاصلات رو به افزایش و برنامه‌های کلان برای آینده

سال ۱۳۹۸، حاصلات گندم بیش‌تر از ۴۰ درصد نسبت به سال قبل‌تر از آن، افزایش داشت؛ چون در سال ماقبل آن، خشک‌سالی حاصلات را کاهش داده بود. اما در سال ۱۳۹۸، میزان حاصلات بیش از حد معمول فراوان شد و نگرانی‌هایی وجود داشت که در سال آینده‌اش (امسال) نتواند گندم‌زارهای کشور به حاصل پارسال برسد. اما امسال سروی مشترک وزارت زراعت و اداره‌ی ملی احصائیه و معلومات نشان می‌دهد که حاصلات گندم در سال روان به بیش از ۵.۱ میلیون تن رسیده است.

نتایج این سروی حاکی از آن است که از میان مجموع حاصلات، ۴.۰۳ میلیون متریک تن گندم از کشت‌های آبی و ۱.۱۵ میلیون متریک تن گندم از کشت‌زارهای للمی به دست آمده است. این سروی که در ۳۰ ولایت، ۱۷۷ ولسوالی و ۸۸۵ روستا صورت گرفته است، نشان از افزایش بیش‌تر از ۲۰۰ هزار تنی حاصل گندم دارد.

این افزایش، با وجود کاهش بارنده‌گی‌ها در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷، نشانه‌گر امید به آینده است. افغانستان بر اساس آمارها از همه‌ی دیگر ملت‌ها، بیش‌ترین گندم را نسبت به جمعیتش مصرف کند. به این میزان مصرف گندم در دیگر کشورها مروج نیست. این در حالی است که گندم‌زارهای کشورهای توسعه‌یافته نیز نسبت به افغانستان معیاری‌اند و پرحاصل.

به این سبب، بهترین روش برای به آینده، در کنار معرفی بدیل‌ها به مصرف‌کننده‌گان، برنامه‌ریزی برای افزایش حاصلات گندم است. بر اساس آمار اداره‌ی ملی احصائیه و معلومات، سالانه به جمعیت کشور یک میلیون تن افزوده می‌شود. این افزایش، در کنار مزیت‌هایی که اگر داشته باشد، حکایت‌گر یک مشکل بزرگ است. این مشکل، افزایش نیازها و تقاضا، در کنار تبدیل شدن زمین‌های زراعتی به خانه‌های رهائشی ناشی از افزایش جمعیت است.

در این زمینه، خبر خوبی که قرار است منتشر شود، پروژه‌ای است دوساله که توسط بانک جهانی حمایت مالی می‌شود تا روی زراعت و مصونیت غذایی به صورت اضطراری کار کند. بلندبدرن ۱۵ درصدی حاصلات گندم در ساحات تحت پوشش، توزیع بسته‌های تخم اصلاح‌شده به ۶۰۰ هزار دهقان، تهیه وسایل و ابزار زراعتی برای ۶۱ هزار دهقان مرد، و ۲۲ هزار دهقان خانم در ۳۴ ولایات کشور، از کارهای عمده این پروژه خواهد بود.

همچنان ساخت کانال‌ها و ایجاد ۱.۶ میلیون روز کاری در احیاء و بازسازی کانال‌های آبیاری در ۳۴ ولایت از دیگر کارهایی است که این پروژه خواهد کرد.

مدیریت آبریزه‌ها و ایجاد ۳.۴ میلیون روز کاری در این بخش، در ۳۴ ولایت کشور، احیاء و بازسازی کانال‌های آبیاری که (۳۸.۶ میلیون دالر) بودجه دارد و همچنان احیای حدود ۱۸۰ کانال آبیاری ۴۵ هزار هکتار زمین را تحت پوشش قرار می‌دهد از دیگر کارهای پلان شده در این پروژه است.

اما همه‌چیز نباید روی تولید بیش‌تر متمرکز شود. از لحاظ رعایت توصیه‌های مصونیت غذایی، الزامی است تا وزارت صحت عامه و دیگر نهادهای مرتبط، روی کاهش مصرف گندم کار کنند. بهتر است آن‌چه برای بهداشت شهروندان در این زمینه مهم است را نهادهای هم‌سو با امور صحت عامه، به منظور تغذیه مناسب، به مردم معرفی کنند.

وزارت زراعت هم با توجه به نیازهای مردم، می‌تواند زمینه‌های ترویج کاشت و برداشت محصولات جدید و جای‌گزین را نیز فراهم کند و میزان تولید این محصولات را بلند ببرد.

در کنار افزایش تولید گندم و غله‌جات دیگر، باید استفاده‌ی یک‌نواخت گندم در میان مردم افغانستان، دگرگون شود.

سروی مشترک وزارت زراعت و اداره ملی احصائیه: حاصلات گندم امسال به بیش از ۵.۱ میلیون تن رسید

کشتزارهای آبی گندم در سال روان به ۱.۶۱ میلیون هکتار و مزارع للمی گندم به ۱.۰۵ میلیون هکتار افزایش یافته است. تخار، هرات، قندهار، هلمند، کندز و غزنی به ترتیب بیشترین میزان گندم را در سال روان تولید کرده‌اند. هم‌چنان پنجشیر، نورستان، غور، پکتیا، نیمروز و کاپیسا، به ترتیب، کمترین تولید گندم را داشته‌اند. بر اساس آخرین سروی، افغانستان ۷.۳ میلیون هکتار زمین زراعتی آبی و للمی دارد که از این میان، ۳.۴ میلیون هکتار آن تحت کشت قرار می‌گیرد. از جمع زمین‌های قابل کشت، ۲.۳ میلیون هکتار آن آبی است و حدود یک میلیون آن به صورت للمی کشت می‌شود. باید گفت که نیاز گندم جمعیت ۳۲.۹ میلیونی فعلی افغانستان امسال ۶.۴۹ متریک تن است. قابل یادآوری است که این سروی، با استفاده از تکنولوژی «ریموت سینسنگ» و سیستم معلومات جغرافیایی و با رویت تصاویر ماهواره‌ای «sentinel» که دارای دقت ۱۰ متر می‌باشد، صورت گرفته است.

نتایج یک سروی مشترک وزارت زراعت، آبیاری و مالداري و اداره ملی احصائیه و معلومات حاکی از آن است که در سال روان، حاصلات گندم به ۵.۱ میلیون متریک تن رسیده است. اکبر رستمی رییس اطلاعات و ارتباط عامه و سخنگوی وزارت زراعت می‌گوید که از میان مجموع حاصلات، ۴.۰۳ میلیون متریک تن گندم از کشت‌های آبی و ۱.۱۵ میلیون متریک تن گندم از کشت‌زارهای للمی به دست آمده است. این سروی در ۳۰ ولایت، ۱۷۷ ولسوالی و ۸۸۵ روستا صورت گرفته است. آقای رستمی می‌گوید که سال گذشته و طبق سروی مشترک وزارت زراعت، آبیاری و مالداري، و اداره ملی احصائیه و معلومات، میزان تولید گندم حدود ۴.۹ میلیون تن بود که حاصلات امسال، افزایش بیش از ۲۰۰ هزار متریک تنی را نشان می‌دهد. دلیل افزایش میزان تولید مجموعی گندم در سال روان نسبت به سال گذشته، افزایش ساحات کشت و بیش‌تر شدن تولید در مزارع للمی بوده است.

د ثمر فصل ورسپد: کابل کی ۶۷ ممیزخونی گتې اخیستنی ته وسپارل شول

راپور: تمیم صدیقی
ژباړه: جمعه گل اشرفي

د کابل د قره‌باغ ولسوالی بل بنوال فرهاد د ممیزخوړولو په دودیزو لارو چارو خبرې کوي او وایي: «موږ له ډېر پخوا راهیسې په دودیز ډول انگور په ممیزو بدلوو. لومړی ځمکه پاکوو او بیا په کې انگور د ۲۰ وروځو لپاره اچوو. څو ورځې ورسته یې بیا اړوو له یوې خوا دا صحی لارې چارې نه دي، ځکه ممیز خاوره نیسي او بل خوا کیفیت یې خرابیږي او په ارزانه بیه خرڅیږي او ډېر زحمت هم غواړي. تل یې باید وڅارې که چېرې باران ووشي ټول ممیز خوساکوي او له منځه یې وړي.» په همدې حال کې د کابل د میربچه کوت ولسوالی یو تن بنوال حاجي امین‌الله چې د کرنې وزارت له خوا ورته یوه ممیز خونه جوړه شوې ده وایي، چې د انگورو زر تاگونه لري او هر کال له دې لارې نږدې یوه میلیونه افغانی عواید لري. هغه وویل: «د کرنې له وزارت څخه مننه کوم، چې موږ ته ممیزخونې جوړې کړي دي او زموږ ډېرې ستونزې یې هوارې کړي دي.» غه ممیزخونې د معیاري او ښه کیفیت لرونکي ممیزو د تولید لامل کیږي او همداراز د انگورو د ضایعاتو مخه نیسي.

ممیزو بدلیږي. د چارواکو په خبره که له دغو ممیزخونو په سمه توګه گټه پورته شي په یوه کال کې درې ځلې انگور په ممیزو بدلولای شي، ځکه په هرو ۱۵ ورځو کې انگور په ممیزو بدلیږي. په همدې حال کې د کابل ولایت یوشمېر بزګران ددې ولایت په ولسوالیو کې د ممیزخونو له جوړولو خوښ دي او وایي، چې ددغو ممیزخونو په جوړېدو سره د ممیزو کمیت او کیفیت ښه کیږي او ترڅنګ یې د دوی ممیز په لوړه بیه خرڅیږي. د کابل د قره‌باغ ولسوالی د «هلر» د کلي یو تن بنوال حاجي میرعبدالحمید، چې د کرنې وزارت له خوا ورته یوه ممیزخونه جوړه شوې ده وایي: «موږ ممیزخونه نه درلود او خپل انگور به مو د خاورې پر سر هوارول، چې د ممیزو کیفیت به خراب و او په ټیټه بیه به مو خرڅول. اوس چې ممیزخونه ده خاورې، دوږې او هیڅ ډول حشرات نه دننه کیږي او انگور مو په ښه کیفیت سره په ممیزو بدلیږي.» هغه وویل، چې شنه ممیز له سره ممیزه په لوړه بیه خرڅیږي او زموږ په گټه ده.

د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزارت د کرنیزو محصولاتو مدیریت د پروژې په اډانه کې د کابل ولایت لپاره ۱۲۵ ممیزخونې جوړوي، چې له دې ډلې د ۶۷ ممیزخونو رغیزې چارې بشپړ او د پاتې نورو هغو چارې به هم په نږدې راتلونکې کې بشپړ او گټې اخیستني ته به وسپارل شي. په ۶۷ ممیزخونو کې چې رغیزې چارې یې بشپړ شوي دي، عملاً ممیزو ته د انگورو د بدلولو لړۍ پیل شوې ده. یاد ۱۲۵ ممیزخونې د کابل ولایت په ۹ ولسوالیو کې جوړیږي، چې له دې ډلې د میربچه کوت په ولسوالۍ کې ۱۹، په ده سبز کې ۱۷، قره‌باغ کې ۲۴ ممیزخونې، شکردرې ولسوالۍ کې ۱۶، استالف کې ۱۱، کلکان کې ۱۳، فرزي ولسوالۍ کې ۱۲، گلدرې کې ۱۱ او د یغمان په ولسوالۍ کې ۲ ممیزخونې جوړیږي. یاد ممیزخونې په دې ولایت کې د کرنیزو محصولاتو مدیریت، د ممیزخونو د صنعت د ترویج، د بنوالو د اقتصاد لوړولو او د انگورو باغونو د محصولاتو د ارزښت لوړولو په پار په معیاري او استندرد ډول جوړیږي. عبیدالله په کابل کې د ممیزخونو مسوول دی. هغه وایي: «د کابل په نهو ولسوالیو کې ۱۲۵ نوي ممیزخونې جوړیږي، چې تولید لگښت یې ۱۰۷ میلیونه افغانیو ته رسیږي. د دغو ممیزخونو رغیزې چارې له ۸۰ تر ۱۰۰ سلنې بشپړ شوي دي.» ښاغلی فرید وایي، چې د جوړېدونکو ممیزخونو د هر یوه وړتیا ۱۰ تر ۱۴ ټنو ته رسیږي. د هرې ممیزخونې د جوړولو لگښت ۸۵۷ زره او ۲۳۴ افغانۍ ده، چې ۲۰ سلنه یې د برخمن شویو بنوالو او ۸۰ سلنه لگښت یې د کرنې وزارت له خوا ورکول کیږي. په کابل کې د ۱۲۵ ممیزخونو له ډلې د ۶۷ هغو رغیزې چارې بشپړ شوي دي او عملاً بنوال له دغو ممیزخونو گټه پورته کوي. د پاتې ممیزخونو رغیزې چارې په هم تر راتلونکو ۱۵ ورځو پورې بشپړ او گټې اخیستني ته به وسپارل شي. په دغو ممیزخونو کې تر ډېره کشمې او حسینی انگور په

۴۵ تولیدکننده بادنجان با شرکت‌های پروسس کننده در هرات قرارداد تجارتي بستند

۴۵ تولیدکننده بادنجان رومی در ولسوالی کرخ ولایت هرات، با شرکت‌های پروسس کننده در این ولایت قرارداد خریدوفروش بستند. این قراردادها در نتیجه همکاری و زمینه‌سازی برنامه‌ی حمایت از اولویت ملی دوم، SNaPP۲، مربوط به وزارت زراعت، به منظور فروش محصولات تولیدکننده‌گان بادنجان به شرکت‌های پروسس کننده بسته شده است. هدف از عقد این قراردادها بلندبردن سطح تولید دو جانب، ایجاد فرصت‌های شغلی و ارزش‌افزایی است.

سرکال څه باندي ۱۴ زره ټنه اصلاح شوي تخمونه پر بزگرانو وېشل کيږي

... په مناسبه بیه باکیفیته اصلاح شوي تخم غواړو. ټاکل شوي، چې د نړیوال بانک د مرستو له لارې د کرنې د ودې او د خوړوښوونډیتوب بېړنۍ پرژې له خوا څه باندي ۱۴ زره متریک ټنه اصلاح شوي تخمونه و پېرل شي او پر بزگرانو وېشل شي. په همدې حال کې، د بذري تخمونه د شرکتونو د ملي ټولنې مشر سیدعبدالقادر سادات، یاد سکتور ته د ځانکړې پاملرنې په پار له انوارالحق احدی څخه مننه او د وزارت سره یې د لایزاتو همکاریو ژمنه وکړه. ښاغلی سادات وویل، ددې لپاره چې د کرنې وزارت سرپرست د خپل کار د پیل په لومړنیو ورځو کې اصلاح شویو تخمونو ته پاملرنه وکړه، دا د تولید زیاتوالي لپاره زمینه برابروي او ښه راتلونکی لري.

کنجد و زغر، دو محصول عمده‌ی سرپل

حسنت‌الله حبیبی

طریقه سابقه آسیاب می کنیم اما خیلی وقت گیر است و فایده زیاد نمی ماند اما مردم خیلی می خزند، فروش زیادتر داریم به پختن غذا و چرب کردن هم چنان به خاطر تداوی امراض چون شکر، کلسترول بلند و فشار خون، علاقه مند روغن کنجد هستند. در یک شبانه روز اگر کار کنیم تا ۴۰ تا ۵۰ کیلو حتی ۶۰ کیلو روغن پروسس می کنیم.»

نه تنها کنجد بلکه از دانه زغر نیز برای ثابت نگه داشتن شکر و فشار خون استفاده می شود و قلب و سیستم عروقی بدن را محافظت می کند، علاوه این روغن برای درمان نفستنگی و بیماری های استخوان نیز مفید است.

ولایت سرپل یکی از ولایت های زراعتی در زون شمال کشور بوده که بیش از ۴۴ هزار هکتار زمین زراعتی آبی و ۳۲ هزار هکتار زمین زراعتی للمی را دارا است، که معیشت اکثریت نفوس آن رابطه مستقیم با زراعت داشته است، کنجد و زغر از محصولات عمده زراعتی این ولایت می باشد.

برای فروش ندارد.

نیاز محمد یک تن از دهاقین در ولسوالی بلخاب ولایت سرپل می گوید، «در گذشته روغن کنجد و زغر ارزش فراوانی در کشور داشت و در پخت و پز هم چنان داروهای طبابت استفاده بیش تر می شد، امروز ساحه فروش کم است، لوازم به خاطر پروسس آن وجود ندارد، ما از دولت می خواهیم که کارخانه پروسس کنجد، زغر و سایر محصولات تیلی را ایجاد کند.»

وی علاوه کرد، بهترین روغن کنجد است، هیچ نوع درد را ایجاد نمی کند، خوب مزه دار است در غذا، هم نام دار است در پخت پز، ما از مردم خودشان خواهش مندیم که از محصولات مخصوصاً روغن وطنی شان استفاده کنند به جای این که از دیگر روغن های شیراآقا از پروسس کننده گان خرد در ولسوالی کوهستانات ولایت سرپل می گوید: «ما تخم کنجد را جمع آوری می کنیم، به همان

حاصلات امسال کنجد و زغر سرپل به بیش از پنج هزار و ۴۰۰ تن رسیده است.

در سال جاری سه هزار و ۲۸۲ هکتار زمین آبی و للمی، تحت کشت نبات کنجد بوده که دو هزار ۱۰۷ متریک تن کنجد برداشت گردیده است، در همین حال هفت هزار ۳۱۰ هکتار زمین آبی و للمی در بستر کشت نبات زغر قرار داشته که سه هزار و ۳۴۸ متریک تن زغر حاصلات داشته است.

ریاست زراعت ولایت سرپل می گوید قسمت از تولیدات زغر و کنجد این ولایت به ولایات هم جوار صادر می گردد، در این ولایت از کنجد و زغر به شیوه سنتی پروسس صورت می گیرد و روغن خوراکی از آن استحصال می گردد که به شکل محلی مصرف می گردد.

در ولایت سرپل نباتات تیلی چون کنجد، زغر، شرشم و گل آفتاب پرست به پیماننه زیاد کشت می شود که سالانه حاصلات فراوان از آن به دست می آید. هم چنان در ولایت سرپل انجمن نباتات تیلی به سطح مرکز و ولسوالی ها که شامل کنجد، زغر، شرشم و گل آفتاب پرست ایجاد شده که سهم فعال در رشد کشت نباتات تیلی دارند.

از کنجد و زغر در مواد خوراکی، شیرینی بات، روغن و مواد خوراکی حیوانات استفاده صورت می گیرد. قیمت یک سیر زغر ۳۵۰ تا ۵۰۰ افغانی بوده، هم چنان قیمت یک سیر کنجد ۴۵۰ تا ۶۰۰ افغانی در بازار محلی به فروش می رسد.

شماری از باشندگان این ولایت از نبود مرکز پروسس، جمع آوری به شکل سنتی و نبود مارکیٹ و بازاریابی این محصول شکایت دارند و می گویند پیشه وران کوچک و سنتی این ولایت هنوز هم محصولات تیلی شان را توسط آسیاب هایی که توسط شترها و سایر حیوانات چرخانده می شود، پروسس می کنند و بازار مناسبی

د طبی بوټو د دودولو هڅې؛ فاریاب کې د الویرا طبی بوټي کرکېله بڼه پایله ورکړې

کار تطبیق ۲۵۱ پروژه‌ی زراعتی در سمنگان تا ۵۰ درصد تکمیل شده است

کار تطبیق ۲۵۱ پروژه، در بخش مدیریت محصولات زراعتی در ولایت سمنگان تا ۵۰ درصد تکمیل شده و در حال حاضر به شدت جریان دارد.

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، از طریق پروژه‌ی ملی باغداری و مالداری اش به منظور رشد زراعت و حمایت از دهقانان در مرکز و ولایات، پروژه‌هایی را در بخش مدیریت محصولات زراعتی روی دست گرفته است، تا دهقانان بتوانند محصولات زراعتی شان را در این سردخانه‌ها ذخیره کنند و در وقت مناسب به قیمت خوب بفروشند و از درآمد خوب و عالی به دست بیاورند.

از جمله‌ی ۲۵۱ پروژه مدیریت محصولات زراعتی که در حال حاضر در ولایت سمنگان کارهای عملی اش جریان دارد، ۱۱۰ پروژه، ذخیره‌خانه‌ی کچالو، ۸۰ پروژه ذخیره‌خانه‌ی پیاز، و ۱۱ پروژه، ساخت سردخانه‌ی صفری و نیز ۵۰ پروژه توزیع ماشین‌های خشک‌کننده‌ی میوه و سبزی است. این پروژه‌ها مرکز و ولسوالی‌های این ولایت را پوشش داده است.

با پایان کار تطبیق این پروژه‌ها در ولایت سمنگان، دهقانان و باغداران می‌توانند صدها تن میوه، پیاز، کچالو و سبزیجات شان را نگهداری و خشک کنند و در زمان بیش تر شدن تقاضا، به بازار عرضه کنند.

از سویی هم، با شروع کار پروژه‌ی مدیریت محصولات زراعتی، که این پروژه از سوی پروژه‌ی ملی باغداری و مالداری وزارت زراعت تطبیق می‌شود، زمینه‌ی کار برای ۲۵۱ تن از جوانان بی‌کار، شامل دختران و پسران، نیز برای دو ماه برابر شده است. هم‌چنین باید گفت که برای صدها تن از طبقه کارگر نیز در بخش ساخت و ساز این ذخیره‌خانه‌ها و سردخانه‌ها، زمینه کار فراهم گردیده است.

حبیبه د کرنی له وزارت ه غواړي، چې هغی ته یوه بله شنه خونه هم جوړ کړي، چې په کې یوازې د الویرا کرکېله وکړي. د حبیبی خاوند حاجي عبدالعزیز وایي، چې په فاریاب کې د الویرا پېر او پلور ډېرښه ده. عبدالعزیز وویل: «زه الویرا په بازار کې پر دوکاندارانو خرڅوم او هغوی یې په خلکو خرڅوي او ډېر ښه بازار لري. تر اوسه زما مېرمن له دې شني خوني ۷۵ زره افغانی تر لاسه کړې ده.»

الویرا یو طبی بوټی دی، چې د پوستکي په ښایست، د خولې او معدې ناروغی په درملنه، د بدن د مسمومتیا په مخنیوي او د وینستانو د روغتیا په ساتنه کې ترې استفاده کېږي.

د فاریاب د کرنې رییس وایي د کرنې ریاست هلې ځلې کوي، چې د الویرا ترڅنګ گڼ شمېر نور ارزښت لرونکي بوټي هم په دې ولایت کې دود کړي، ترڅو د کوکنارو د کرکيلې مخه ونیول شي.

د فاریاب د کرنې، اوبولگولو او مالداری ریاست وایي، چې دلومړي ځل لپاره په ازماينښتي ډول ددې ولایت د مرکز میمنې او گزبوان ولسوالۍ په شونځونو کې د الویرا بوټي کرل شوي، چې پایله یې ډېر ښه او مثبت ارزول شوي ده.

د فاریاب د کرنې، اوبولگولو او مالداری رییس عبدالکبير فرزام وایي، چې له دوو کلونو را په دې خوا د فاریاب په مرکز میمنې او ددې ولایت د کرزیوان په ولسوالۍ کې د الویرا بوټي د دودولو په پار دوه شني خوني جوړې شوي دي، چې دمگړۍ یې پایلې مثبتې دي.

ښاغلی فرزام وایي، د الویرا بوټي ارزښت ته په کتو غواړي، چې په دې ولایت کې د الویرا کرکېله دود کړي، چې له یوې خوا د کوکنارو بڼه بدیل دی او له بلې خوا د بزگرانو په اقتصادي وده کې هم رغنده رول لري.

په همدې حال کې د فاریاب ولایت هغه کروندگر چې د یاد ولایت د کرنې ریاست له خوا ورته شني خوني جوړې شوي او په شونځونو کې د الویرا بوټي ورته کرل شوي دي خوښ دي او له دې لارې د خپلو کورنیو لگښتونه پوره کوي.

د فاریاب ولایت د مرکز میمنې د تکلي خانې د کلي اوسیدونکي حبیبی ته د کرنې وزارت له خوا شنه خونه جوړه شوې او د الویرا بوټي د کرکيلې په برخه کې روزل شوي، حبیبه وایي: «درې کاله کېږي، چې د کرنې وزارت له خوا را ته شنه خونه جوړه شوې ده. مخکې مې په کې بادرنګ، رومیان او ډپته ورته نور سابه کرل، خو وروسته بیا د کرنې وزارت له خوا راته زما په شنه خونه کې د الویرا بوټي کېنول شول، چې اوس یې له حاصل څخه خوښ یم او د گڼې وټې زمينه یې راته برابره کړې ده.»

حبیبه زیاته کړه: «د کرنې له وزارت څخه مننه کوم، چې ددې ولایت مېرمنو لپاره شني خوني جوړوي تر څو له دې لارې د خپلو کورنیو یوشمېر ستونزې هوارې کړي.» حبیبی وویل، چې خاوند یې تقاد شوی دی، او د کور لگښتونه او د خپلو ماشومانو د زده کړې پیسې له همدې شني خوني تر لاسه کوي.

دست‌آورد های ریاست تکنولوژی معلوماتی

مینا افسری

تکنولوژی معلوماتی یکی از بخش‌های مهم هر سازمان در عصر حاضر است و در رشد سیستم اقتصادی، عرضه خدمات اجتماعی و در بهبود ارائه خدمات، نقش حیاتی را ایفا می‌کند. این سیستم اگر درست به کار برده شود، می‌تواند شفافیت و کارایی سکتورهای دولتی را در عرضه خدمات اجتماعی افزایش دهد و از ضیاع وقت جلوگیری کند.

در این زمینه، عبدالحسین حبیب رییس تکنولوژی معلوماتی وزارت زراعت می‌گوید: «تکنولوژی معلوماتی ادارات دولتی را قادر می‌سازد تا پروژه‌های وسیع بازسازی و زیربنایی را تطبیق کنند».

آقای حبیب، از دانشکده کامپیوتر ساینس دانشگاه کابل فارغ شده است و ماستری‌اش را در رشته تکنولوژی معلوماتی و مخابراتی دانشگاه «واسدا» در جاپان تکمیل کرده است. وی از سال ۲۰۱۳ به این سو در بست‌های مختلف وزارت زراعت از جمله مشاور تخیکی اطلاعات و متخصص زراعت الکترونیک کار کرده است.

عبدالحسین اکنون از سه سال به این طرف به حیث رییس تکنولوژی معلوماتی در وزارت زراعت کار می‌کند.

او می‌گوید با استفاده از تکنولوژی در تمام حوزه‌ها اعم از اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، می‌توان از کم‌ترین زمان و کم‌ترین هزینه بیش‌ترین سود را به دست آورد. وی که وظیفه دولتی را امتیاز نه، بلکه یک مسوولیت می‌داند، می‌گوید: «ریاست تکنولوژی معلوماتی تلاش دارد تا سهولت‌های بیش‌تری را برای کارمندان و پل‌های ارتباطی با وزارت زراعت ایجاد کرده و از این طریق مصدر خدمت به مردم و کشورش باشد».

توسعه شبکه‌ی فایبر نوری، نصب و عیارسازی تلفن‌های «سیسکو» در واحدهای دومی محوطه بادام‌باغ و دارالامان و ریاست‌های زراعت ولایت‌های کابل، ننگرهار، هرات، بلخ، قندهار، پکتیا، میدان وردک و کاپیسا، مرکزی‌سازی خدمات تکنولوژی معلوماتی، وصل نمودن ۱۳۰ پایه تلفن سیسکو به دیجیتال که قابلیت تماس به شبکه‌های بیرونی را دارد، تطبیق و راه‌اندازی شبکه بیسیم در مرکز وزارت، تهیه خدمات اینترنت و بلند بردن سرعت اینترنت در مرکز وزارت و واحدهای دومی، تهیه خدمات اینترنت و بلند بردن سرعت اینترنت در ریاست‌های زراعت ولایات از جمله فعالیت‌های عمده‌ی این ریاست می‌باشد.

حسین می‌گوید: «ریاست تکنولوژی معلوماتی به منظور تسریع و اجرای امور اداری، تأمین ارتباطات میان مرکز وزارت با واحدهای دومی و ولایتی، دونه‌ها، مؤسسات ملی و بین‌المللی همکار در سکتور زراعت، اخذ گزارش‌ها، پخش و نشر فرمان‌ها و هدایات، ارسال مراسلات به طور سریع، مصون و محرمانه و با در نظر داشت صرفه‌جویی در منابع، فعالیت‌های مؤثری داشته است».

رییس تکنولوژی معلوماتی می‌گوید: امروزه تکنولوژی تأثیرات شگرفی را روی روند کاری ادارات گذاشته است که با استفاده از آن می‌توان در اسرع وقت به معلومات مورد نیاز خود دست یافت، ارتباط برقرار کرد و مشکلات خود را در میان گذاشت. در همین حال شماری از کارمندان این وزارت می‌گویند که سهولت‌های ایجاد شده از سوی ریاست تکنولوژی معلوماتی

و گسترش شبکه‌های تکنولوژی معلوماتی را دارد. او می‌گوید که در تحقق این خدمت‌رسانی، همواره تلاش‌های پی‌گیر و مجدانه را به خرج داده است.

پریوش فوشنجی یکی از خانم‌های پرتلاش این ریاست است که به درجه ماستری از رشته کامپیوتر ساینس و مهندسی ارتباطات «Computer science and communications Engineering» از دانشگاهی در جاپان در سال ۲۰۱۷ فارغ شده است.

در مدت کاری‌اش در وزارت زراعت، طرح طرزالعمل استفاده از اینترنت و شبکه وزارت، ایجاد نورم و پالیسی در بخش ارایه خدمات ایمیل‌های رسمی، ارایه خدمات «دومین» برای تمام کارمندان وزارت، امن‌سازی کامپیوترها از صدمات ویروسی و هم‌چنان ایجاد سیستم ارایه خدمات سریع بدون تأخیر از جمله دست‌آوردهای عمده‌ی پریوش فوشنجی در این بخش‌ها می‌باشد.

پریوش می‌گوید، «روی ارایه خدمات برای ده‌ها قین از طریق تکنولوژی نوین کار می‌کنم و در آینده پلان دارم تا برای بخش حاصل‌برداری ده‌ها قین وسایل جدیدی را با استفاده از تکنولوژی جدید (IOT (Internet of Things) و Robotics' in Agriculture طرح و دیزاین کنم. این دو طرح تا فعلا در افغانستان برای بخش زراعتی به وجود نیامده و می‌خواهم اساس‌گذار این بخش برای کمک‌رسانی به طبقه دهقان افغانستان باشم».

سرعت را در روند کارشان افزایش داده است.

محمد اسماعیل سباون هم آهنگ‌کننده رویدادهای داخلی و خارجی ریاست اطلاعات و ارتباط عامه‌ی این وزارت می‌گوید که استفاده از تکنولوژی در ریاست آن‌ها سبب شده است تا با واحدهای مرکزی و شماری از ولایات دیگر ارتباط برقرار کرده و در کم‌ترین زمان معلومات مورد نیازشان را به دست آورند.

هم‌چنان این وزارت در جهت پخش و نشر معلومات زراعتی، تقویت اقتصاد زراعتی، معرفی و ترویج کشت‌های دارای ارزش بلند اقتصادی، جمع‌آوری ارقام دقیق مالداران و دهقانان در کشور به منظور اتخاذ تصمیم به موقع و مؤثر، با به کارگیری تکنولوژی معلوماتی دست‌آوردهای خوبی داشته و یک الگوی خوب برای سایر اداره‌های دولتی معرفی شده است. در کنار این‌ها، باید گفت که در جریان نزدیک به دو دهه‌ی اخیر، هم‌زمان با رشد ترویج تکنولوژی در کشور، زنان نیز به کار در همه‌ی بخش‌ها آغاز کردند که یکی از این خانم‌ها، پریوش فوشنجی است. پریوش فوشنجی در یکی از رشته‌های تکنولوژی معلوماتی در جاپان ماستری‌اش را تکمیل کرده و حالا آرزوهای کلانی برای زراعت افغانستان، از جمله برنامه‌ی ساخت ربات برای جمع‌آوری حاصلات زراعتی در سر دارد.

پریوش فوشنجی سرپرست آمریت سیستم و سرورها می‌گوید: «ریاست تکنولوژی معلوماتی به عنوان مرجع خدماتی، مسوولیت فراهم‌سازی خدمات اینترنت، ایمیل آدرس رسمی، ترمیم وسایل، ارائه مشخصات نرم‌افزار و سخت‌افزار، توسعه

نیمروز کی د کرنیزو محصولاتو مدیریت د پروژې چارې ۷۰ سلنه بشپړې شوي

مميزخونو د نه شتون له وجې خپل محصولات په ټيټه بيه خرڅول او يا ترې خوساکېدل خو سپرکال دوی په دې خوښ دي، چې د کرنې وزارت له خوا د دوی لپاره زېرمونونه او ممیزخونې جوړېږي، چې دوی وکولای شي، خپل محصولات په کې خوندي او په مناسب وقت او مناسبه بیه یې مارکېټ ته وړاندې کړي.

په نیمروز ولایت کې د کرنیزو محصولاتو مدیریت د پروژې پلي کول ددې ترڅنګ چې، د بزگرانو او ښوالو له هرکلی سره مخ او د دوی د خوښی لامل شوي دي ددې ولایت یوشمېر اوزگارو کسانو ته د دندې زمينه هم برابره کړې ده. د هغو کسانو له ډلې چې په دغو پروژو کې کار کوي یو هم حمید عبدالقادر دی، هغه وايي خوښ دی، چې په خپله سیمه کې ورته د دندې زمينه برابره شوې ده او له دې لارې د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کوي.

د کرنیزو محصولاتو مدیریت پروژه په ټول هېواد کې ښوالو او بزگرانو ته نږدې ۱۲ زره ودانۍ جوړوي او دغه راز د سبو او مېوو د وچوونکو دستگاوو په ویش سره سلگونو مېرمنو ته د کار زمينه برابروي.

د نیمروز ولایت د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریاست چارواکي وايي، چې ددې ولایت په مرکز او درې ولسوالیو کې د کرنیزو محصولاتو مدیریت د پروژې په اډانه د ۳۵ پروژو چارې روانې دي، چې رغیزې چارې یې ۷۰ سلنه بشپړ شوي دي.

د نیمروز ولایت د کرنې ریاست د کرنیزو چارو امر انجنیر ذبیح الله اولیازاده وايي، چې په دې ولایت کې د کروندګرو او ښوالو ستونزو د را کمېدو په پار ۳۵ پروژې پلي کېږي، چې په دغو پروژو کې د پیازو ۱۵ زېرمونونه او ۲۰ ممیزخونې جوړول شامل دي، چې رغیزې چارې یې ۷۰ سلنه بشپړ شوي دي او پاتې چارې به یې هم ډېر ژر بشپړ او گټې اخیستې ته به وسپارل شي.

د اولیازاده په وینا د دغو پروژو په پلي کېدو سره به د کروندګرو او ښوالو د حاصلاتو د خرابېدو، خوسا کېدو او د ټیټې بیې پلور مخه ونیول شي تر څو له یوې خوا د کروندګرو حاصلات و ساتل شي او لې بلې خوا د بازار مدیریت هم وشي.

په تېرو کلونو کې د نیمروز ولایت یوشمېر بزگران د زېرمونونو او

۵۰ بسته‌ی وسایل جمع‌آوری هینگ برای شماری از دهقانان بلخ توزیع گردید

گل‌خانه‌های فراه سالانه ۳۰۰ هزار تن سبزی تولید می‌کنند

بر اساس آمارها، گل‌خانه‌های ولایت فراه، سالانه ۳۰۰ هزار متریک تن سبزیجات تولید می‌کند.

در این گل‌خانه‌ها حدود ۱۸ هزار نفر به صورت مستقیم سرگرم کار اند. فراه، ولایتی با زمین‌های حاصل‌خیز، هوای گرم، بستر هموار، محیط بهتری را برای احداث گل‌خانه‌ها در خود جای داده است. در چند سال اخیر حدود ۷۵ هزار گل‌خانه در فراه ساخته شده است.

رییس زراعت فراه، از رونق کاروبار گل‌خانه‌ها خبر داده گفت: «فراه به مرکز گل‌خانه‌های افغانستان مشهور است. بناً به جرأت گفته می‌توانیم که فراه در سطح منطقه در بخش داشتن گل‌خانه‌ها و تولید سبزیجات حرف اول را می‌زند.»

عبدالمنان متین افزود: «به جرأت گفته می‌توانم که حاصل گل‌خانه‌های فراه در سطح منطقه بی‌نظیر است، گل‌خانه‌های ما سالانه دو فصل حاصل می‌دهد، ۹۰ درصد در گل‌خانه‌های فراه بادرنگ و بادنجان رومی کشت می‌شود، در این اواخر کشت مرچ دوله، فلفل و نبات با ارزش آلوپه‌ورا را نیز ترویج کرده‌ایم که نتیجه بهتر و قابل قبول داده است.»

رییس زراعت فراه از بازار بهتر فروش حاصل گل‌خانه‌ها خبر داده می‌گوید که حاصل گل‌خانه‌های فراه به ولایت‌های همجوار چون هرات، نیمروز، هلمند و هم‌چنان کابل و بلخ صادر می‌شود. به گفته‌ی او، وضعیت مارکیت هم امسال بهتر بود، چون آب و هوا مناسب بود، حاصل خوش کیفیت به دست آمد و پول بیش‌تر به جیب دهقانان رفت.

کشاورزان و گل‌خانه‌داران از کار و فعالیت‌شان راضی به نظر می‌رسند اما از رقابت‌های ناسالم و ورود اقلام تجارتي خارجی شکایت دارند.

صالح محمد یک تن از سرمایه‌گذاران که ۱۲۰ گل‌خانه در مرکز فراه ساخته است، می‌گوید در فصل برداشت محصولات گل‌خانه‌ها، بیش‌تر سبزیجات با قیمت پایین از ایران وارد افغانستان می‌شود. او گفت: «تقریباً ۵۰ هزار مترمربع زمین سبزیخانه داریم، ۱۲۵ سالون گل‌خانه‌ها داریم، قسمتی زمین از خودم می‌باشد و قسمت دیگر را از مردم اجاره گرفتیم، ۱۵۰ نفر هم‌راهم روزانه در این گل‌خانه‌ها کار می‌کنند، از کار خود راضی هستیم، اما یک خواهش داریم که از واردات سبزی بیرونی جلوگیری شود، یا هم بازار آن کنترل شود. در فصل برداشت بادرنگ، بادرنگ ایران به بازار وارد می‌شود و به قیمت ناچیز کم‌تر از ۵ افغانی فی کیلو فروش می‌شود. من چندین سال در ایران کار بادرنگ کردیم، خبر داریم که هر کیلو بادرنگ ایران به صاحب آن اضافه از ۱۰ افغانی تمام می‌شود، لیکن در بازار افغانستان به قیمت پنج افغانی عرضه می‌شود.»

این دهقان می‌افزاید که واردات سبزیجات از بیرون کشور، کار مافیای اقتصادی و رقابت ناسالم تاجران یکی از کشورهای همسایه است.

صالح محمد هم‌چنان از مشکلات انتقال محصولات‌شان به ولایات دیگر و به پاکستان خبر داد. او گفت: «اکثر وقت‌ها گمرک قندهار را بسته می‌کنند، محصولات ما هنگامی انتقال به پاکستان چندین روز در راه می‌ماند و فاسد می‌شود، به مقصد نمی‌رسد. بعضی وقت‌ها جنگ‌ها در داخل افغانستان مشکلات را برای ما به بار می‌آورد و آن چه توقع داریم فایده نمی‌کنیم.» گل‌خانه‌های فراه برای هزاران تن زمین‌های کار را نیز مساعد ساخته است.

غلام‌جیلانی یک‌تن از کارگران گل‌خانه‌های مرکز فراه می‌گوید: «نه ماه شد که در این گل‌خانه مصروف هستیم، پیش از آن چندین سال در ایران و پاکستان کار می‌کردیم، ماهانه هشت هزار افغانی می‌گیریم، حالا خوشحالیم، در وطن خود عزت داریم، در کشورهای دیگر قدر نمی‌شدیم، توهین و تحقیر می‌شدیم، از خداوند راضی هستیم که حالا در وطن خودمان کار می‌کنیم و با سربلندی می‌گردیم.»

کیلوگرام شیرهی هینگ را که بهای آن بالغ بر ۱۱ میلیون و ۴۴۸ هزار افغانی می‌گردد، به تاجران عمده‌فروش هینگ بفروشد.

ریاست زراعت، آبیاری و مالداري ولایت بلخ به همکاری برنامه‌ی حمایت از اولویت ملی دوم «۲-SNaPP» برای ۵۰ تن از دهقانان تولیدکننده‌ی هینگ در قریه‌های مختلف ولسوالی خلم، بسته‌های وسایل جمع‌آوری نبات هینگ توزیع کرد.

هر یک از این بسته‌های وسایل برای دهقانان یادشده، شامل کراچی دستی، بیل، کیدمن، آب‌پاش، کلنگ، سنگ‌دان، چکش، کارد تیغ‌زنی، کارد جمع‌آوری، سنگ بلور، موزه، دست‌کش، کلاه آفتاب‌گیر و تخم هینگ بود که برای‌شان توزیع گردید.

هدف از توزیع این بسته‌ها، ترویج روش‌های مؤثر برداشت هینگ، جلوگیری از ضایعات در زمان برداشت، درجه‌بندی عصاره‌ی هینگ در مزرعه، تشویق دهقانان به افزایش کشت گیاهان دارای ارزش بالای اقتصادی، بهبود کیفیت حاصلات و بازاریابی برای حاصلات هینگ است.

برای این دهقانان پیش از این، مهارت‌های برداشت و عملیات بعد از برداشت نبات هینگ آموزش داده شده بود.

باید گفت که پیش از این، از طریق فراهم‌سازی زمینه‌ی بستن قراردادهای زراعتی «Contract Farming»، دهقانان هینگ‌پرور بلخ با سکتور خصوصی وصل گردیدند تا یک‌هزار و ۹۰۸

د کندهار په بولدک کې ۲۰ خاورین حوضونه جوړیږي

شوي کوچيان او ځايي مالداران د کرنې وزارت څخه مننه وکړه، چې د مالدارانو او بزگرانو ژوند او توليداتو ته ډېره پاملرنه او له مالدارانو او بزگرانو سره په بېلابېلو برخو کې مرستې کوي. هغوی وويل، چې د کرنې وزارت مرستې او همکارۍ ددې لامل کېږي، چې د بزگرانو اقتصاد وده وکړي او توليدات يې زيات شي.

د کندهار د کرنې، اوبولگولو او مالداري رييس سيد حفيظ الله سيدي وويل، چې ددې ولسوالۍ د کرنې او مالدارۍ د ودې په موخه تر دې وړاندې هم يوشمېر پروژې پلي شوي دي، چې ورسره د يادې ولسوالۍ د بزگرانو او مالدارانو يوشمېر ستونزې هوارې شوي دي. ښاغلی سيدي وويل، چې په نږدې راتلونکې کې به په دې ولسوالۍ کې يوشمېر نورې پروژې هم پلي شي، چې د نويو پروژو په پلي کېدو سره به ددې ولسوالۍ د بزگرانو او مالدارانو يوشمېر نور شته ستونزې هم هوارې او د دوی اقتصاد به ورسره وده وکړي.

د کندهار د کرنې، اوبولگولو او مالداري رياست وايي، چې ددې ولايت د بولدک ولسوالۍ د جلال الدين سيمې د ځايي مالدارانو او کوچيانو د اوبو د ستونزې د هوارولو او د مالدارۍ د ودې په پار د شپږ ميليونه افغانيو په ارزښت ۲۰ خاورين حوضونه جوړیږي، چې رغيزې چارې يې رسماً پيل شوي دي.

دغه پروژه، چې د کرنې وزارت د طبيعي سرچينو د لوی رياست له خوا پلي کېږي، د کندهار د بولدک ولسوالۍ د ځايي مالدارانو او کوچيانو د مالدارۍ د ودې په پار په کې، د مالدارانو خاوريو لپاره ۲۰ خاورين حوضونه او د څړځايونو بيارغول شامل دي.

د کندهار د کرنې، اوبولگولو او مالداري رييس سيد حفيظ الله سيدي وايي، چې ددې پروژې پلي کول په دې سيمه کې د مالدارۍ د ودې ترڅنگ د مالدارانو د عوايدو د زياتوالي لامل هم کېږي. په ورته وخت کې له دغو پروژو څخه د بولدک ولسوالۍ برخمن

د هلمند د انارو سړني حاصلات ۲۸ زره او ۱۰۶ ټنو ته رسېږي

ددې ولايت په څه باندې ۱۲۲۲ هکتاره ځمکه کې د انارو بڼونه جوړ شوي دي.

هلمند کې د انارو نويو بڼونو جوړولو ترڅنگ د بڼوالو روزنه، د گياوو د ناروغيو کنټرول، د درملو تجويز او د بڼوالو حاصلاتو ته بازار موندنه هغه کرنې دی، چې سړ کال د کرنې وزارت له خوا په دې ولايت کې ترسره شوي دي. د کرنې وزارت هلې ځلې او د خلکو لېوالتيا ددې لامل شوې، چې هلمند په دې برخه کې د پام وړ پرمختگ وکړي.

د هلمند د کرنې رييس زلی الکو وويل، د هلمند د کرنې رياست په پام کې لري، چې سړکال هم ددې ولايت بڼوالو او ځمکوالو ته د انارو نوي بڼونه جوړ کړي او ددغو جوړېدونکو بڼونو نيا لگي به د اصلاح شويو نيا لگيو د روزنې له نرسريو پېرې او د بڼوالو او ځمکوالو په واک کې به يې ورکوي.

د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالداري رياست وايي، چې ددې ولايت د انارو سړني حاصلات د کميت او کيفيت له پلوه ښه او ډېر شوي دي. ياد رياست وايي، چې ددې ولايت په ۱۲۲۲ هکتاره ځمکه کې د انارو بڼونه جوړ شوي دي، چې هر هکتار يې ۲۳ ټنه حاصل ورکوي او په دې سره به د هلمند د انارو سړني حاصلات ۲۸ زره او ۱۰۶ ټنو ته ورسېږي.

د هلمند د کرنې رييس زلی الکو وايي، چې د کرنې رياست په هلوځلو د خصوصي سکتور پرمټ تېرکال په دې ولايت کې د انارو پر ۱۷ ډولونو او سړکال پر ۱۶ ډولونو څېړنې تر سره شوي دي، چې لومړنۍ پايلې يې ښې او مثبتې ارزول شوي دي.

د انارو دغه ۳۳ ډولونه، چې پرې څېړنې شوي په ډېر لنډ وخت کې مېوه نيسي، ونې يې ټپتې او د ښه کميت او کيفيت لرونکي دي. په وروستيو کلونو کې د کرنې وزارت او د هلمند د خلکو په هلو ځلو

یک فابریکه پروسس بادام، در

ولسوالی شهرستان دایکندی

آغاز به کار کرد

ریاست زراعت، آبیاری و مالداري ولایت دایکندی، از آغاز کار یک فابریکه پروسس‌کننده‌ی بادام در ولسوالی شهرستان این ولایت خبر داد

این فابریکه «ممتاز» نام دارد و از طریق پروژه «BRL» مربوط به مؤسسه «آکسفام» در ولسوالی شهرستان ساخته شده است. ریاست زراعت دایکندی می‌گوید که فابریکه ممتاز، در هر ساعت ۵۰۰ کیلوگرام بادام پروسس می‌کند. دایکندی از جمله ولایت‌هایی است که بیش‌ترین بادام تولید می‌کند.

بادام وطنی؛ از روش‌های پرورش تا معرفی ولایت‌های پرتولید

محمد تمیم صدیقی

بادام افغانستان دارای کیفیت عالی است. این میوه خشک وطن، ناب و مرغوب در سطح دنیا به شمار می‌رود و یکی از عمده‌ترین محصولات زراعتی و میوه خشک کشور می‌باشد. بیش‌تر مناطق افغانستان، نظر به شرایط محیطی و اقلیم مناسبی که دارد، بستر بسیار خوب برای رشد بادام است، از همین سبب در ۳۴ ولایت، درخت بادام رشد می‌کند.

بادام از میوه‌های مهم صادراتی کشور است که نه تنها در داخل بلکه در بازارهای خارجی نیز از جایگاه خاص برخوردار است. این محصول زراعتی، افزون بر آن که درآمد خوب برای باغداران دارد، دولت نیز از آن عواید خوب به دست می‌آورد. بادام «Prunus amygdalus» به خانواده «Rosaceae» تعلق دارد و شکل بومی مناطق گرم و خشک غرب قاره آسیا است. درختان بادام ۴ تا ۱۰ متر ارتفاع می‌یابند و قطر تنه آن‌ها حدود ۳۰ سانتی‌متر می‌شود. ساقه‌های جوان در ابتدا سبزرنگ هستند و اگر در معرض نور مستقیم نیز قرار بگیرند، مایه‌ای از رنگ ارغوانی نشان می‌دهند، اما در سال دوم قهوه‌ای - خاکستری می‌شوند. برگ‌ها ۷.۵ تا ۱۲.۵ سانتی‌متر طول دارند و گل‌هایشان سفید الی صورتی کمرنگ است.

گل‌های بادام سه تا پنج سانتی‌متر قطر و پنج عدد گل‌برگ دارند و در بهار پیش از چاشت برگ‌ها شکوفا می‌شود. از زمان شکوفا شدن گل‌ها تا رسیدن میوه شش تا هشت ماه طول می‌کشد. درختان دو ساله‌ی بادام توانایی تولید میوه دارد و در شش ساله‌گی به اوج باردهی می‌رسد. میزان تولید در بین انواع مختلف درختان بادام و همچنین شرایط نگهداری آن، میان یک تا دو تن در هر هکتار (میوه با پوست) متغیر است. درخت‌های بادام به طور اوسط ۲۰ تا ۲۵ سال عمر می‌کنند.

آبیاری

اگرچه درختان بادام خشکی را تا حد قابل قبولی تحمل می‌کنند و کشت این گیاه در برخی مناطق به شکل دیم انجام می‌شود، اما به منظور تولید میوه مناسب و با کیفیت آبیاری این درختان در مکان‌هایی که تابستان خشک و بدون باران مناسب دارند، ضروری است. با انجام این کار میزان محصول ۳-۴ برابر می‌شود. در جریان آبیاری نباید برگ‌های گیاه مرطوب و خیس شود زیرا این مسئله به شیوع بیماری‌های قارچی منجر می‌شود. از آن جایی که تحمل این گیاه نسبت به خشکی خاک خوب است، می‌توان در تابستان حداکثر هر سه هفته یکبار نسبت به آبیاری درختان بادام اقدام کرد. قابل یادآوری است به هر اندازه که تابستان گرم باشد فاصله‌ی آبیاری نیز باید کوتاه‌تر باشد. البته توجه داشته باشید که هر مقدار تابستان گرم، مثلاً هفته‌ای یک مرتبه باشد کیفیت و کمیت میوه‌های بادام افزایش می‌یابد. کمبود آب به همراه گرمای هوا، می‌تواند موجب چسبیدن مغز بادام به قسمت چوبی بیرونی میوه شود و این مسئله بیرون آوردن مغز از میوه را مشکل می‌کند. به هر حال حتماً اجازه دهید که سطح خاک در بین دو آبیاری خشک شود. مرطوب بودن سطح خاک به صورت دوام‌دار موجب زرد شدن و ریزش برگ‌ها می‌شود و سپس به طور کامل درخت بادام از بین خواهد رفت.

نور

درخت بادام را باید به صورت کامل حد اقل شش تا هشت ساعت مستقیم در نور آفتاب کشت کرد. هم‌چنان آفتاب مستقیم در صبح‌هنگام، به عدم رشد و شیوع بیماری‌های قارچی در این گیاهان کمک می‌کند. عدم وجود نور کافی و سایه بودن مکان کشت موجب عدم رشد و شکل‌گیری میوه و یا ریزش گل‌ها و میوه‌های جوان می‌شود.

آفات و بیماری

در بین آفات، کنه‌تار عنکبوتی و کرم‌های پیچاننده برگ، که گاهی مشکلاتی را برای این گیاهان ایجاد می‌کنند را از بیماری‌های این گیاه می‌توان نام برد. (لکه برگ‌های قارچی و باکتریایی، قانقاریای باکتریایی، گال طوقه، پوسیده‌گی ریشه‌ی قارچی، آنتراکنوز، پوسیده‌گی میوه‌های سبز، بلایت برگی، پیچیده‌گی برگ، لکه‌ی سیاه و پژمرده‌گی و «رتیسیلوم» می‌باشد.

بادام از عمده‌ترین محصولات زراعتی و میوه خشک خوش طعم و خوش مزه افغانستان است و یکی از میوه‌های مهم صادراتی در سطح جهان به شمار می‌رود. افغانستان از لحاظ محیطی، اقلیمی و خاک مناسب برای رشد بادام بی‌نهایت مساعد است.

افغانستان بستر مناسب برای کشت و زرع بادام است. بزرگ‌ترین تولیدکننده‌گان بادام، ولایت‌های دایکندی، کندز، سمنگان، زابل، بلخ، ارزگان، غزنی و پروان هستند. ولایت دایکندی در کیفیت و تولید جایگاه اول و سایر ولایت‌ها در جایگاه‌های بعدی قرار دارد. بیش‌ترین بادام افغانستان به پاکستان، هند و کشورهای اروپایی صادر می‌شود.

ولایت‌هایی که بادام بیش‌تر تولید می‌کنند

به اساس آمار که ریاست احصائیه وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری در سال ۱۳۹۸ ارائه می‌کند، در حدود ۲۱ هزار و ۹۶۷ هکتار باغ‌های بادام در سراسر افغانستان ساخته شده است. در همین سال میزان تولید این میوه به ۳۳ هزار و ۴۲۴ متریک تن رسید. مسوولان در وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری از افزایش بادام در سطح کشور خبر می‌دهند و می‌گویند که تولیدات بادام نسبت به سال پار افزایش یافته است. از این طریق میلیون‌ها دالر درآمد به دست می‌آید.

دایکندی

دایکندی از جمله‌ی ولایات مرکزی است و تا نُه سال قبل یکی از ولسوالی‌های ولایت ارزگان بود. زراعت و مالرداری بخش عمده‌ی اقتصاد مردم دایکندی را تشکیل می‌دهد. بیش از ۹۰ درصد مردم آن زراعت‌پیشه است.

غله‌جات عمده این ولایت، گندم، جو، جوار و میوه‌های آن بادام، سیب و زردآلو است. به خصوص بادام آن از شهرت بسزایی برخوردار است و هزاران باغدار از طریق آن مخارج زنده‌گی‌شان را تامین می‌کنند.

سید عبدالواحد فیروزی، رییس زراعت، آبیاری و مالرداری از کیفیت و تولید بلند بادام در این ولایت خبر می‌دهد و می‌گوید: «امسال نسبت به سال پار میزان تولید بادام به حدود ۲۵ هزار تن می‌رسد و ساحه کشت آن در حدود ۱۵ هزار هکتار زمین می‌باشد. بادام دایکندی دارای کیفیت عالی و خوش مزه است. یکی از عمده‌ترین محصولات زراعتی این ولایت به شمار می‌رود.»

آقای فیروزی افزود، «بادام از عمده‌ترین محصولات زراعتی و میوه‌ی خشک دایکندی است و هزاران باغدار، از این طریق امرار معاش می‌کنند، در دایکندی انواع بادام (کفمل، کاغذی، ستاربابی و سنگک) وجود دارد. بهترین بادام، ستاربابی و کفمل بوده که پوست نازک دارد و با فشار دادن دست، جدا می‌شود. باید یاد آورد شد که بادام ستاربابی فی سیر (هفت کیلو) در بازارهای کابل به هفت هزار فروخته می‌شود.»

در همین حال شماری از باغداران ولایت دایکندی نیز از حاصلات و درآمدی که از بادام‌پروری دارند، ابراز خرسندی می‌کنند.

محمدرحیم اخلاقی یکی تن از باغداران ولایت دایکندی در مورد بادام می‌گوید: «در قدم اول از وزارت زراعت تشکری می‌کنم که در ترویج نژادهای جدید بادام به ما زیاد کمک کرده، خوش‌بختانه در چهار سال گذشته حاصلات بادام ما زیاد شده است و خواست ما از وزارت زراعت تامین هم‌آهنگی میان دهقانان و مسوولان این اداره است تا

افراد مسلکی را در بخش‌های مختلف، به خصوص باغداری روان کند تا در کم‌ترین زمان، بیش‌ترین حاصلات را به دست بیاوریم.»

بلخ: حاصل بادام ولایت بلخ ۳۰ درصد افزایش یافته است

محمدسالم ساعی رییس زراعت و آبیاری ولایت بلخ از افزایش تولید بادام در سال روان خورشیدی در این ولایت خبر می‌دهند. می‌گوید، تولید بادام نسبت به سال گذشته در این ولایت ۳۰ درصد افزایش یافته است.

او در ادامه می‌گوید که میزان تولید بادام امسال در ولایت بلخ به حدود ۱۲ هزار متریک تن رسیده و هشت هزار هکتار باغ‌های بادام در این ولایت ساخته شده است. او می‌گوید که بلخ، ۱۰۰ نوع بادام مختلف دارد. برخی آن ستاربابی، شکوربابی است که به دلیل کیفیت بلند در سطح منطقه و جهان جایگاه خاصی دارد از این طریق، سالانه میلیون‌ها دالر به کشور وارد می‌شود. که مشهورترین آن است ستاربابی، شکوربابی و قهاربابی است.

در همین حال شماری از باغداران ولایت بلخ نیز از افزایش حاصلات این میوه، در سال روان ابراز رضایت می‌کنند.

دوست محمد یک تن از باغداران ولسوالی بلخ ولایت بلخ می‌گوید: «من نُه جریب باغ بادام دارم، بادام بلخ بسیار کیفیت بلند و خوش مزه است، بازار بسیار خوب دارد، هر کیلو بادام ستاربابی را ۷۰۰ افغانی می‌فروشیم. درآمد خوب دارد، انتظار ما از وزارت زراعت ساخت فابریکه‌های پروسس بادام در داخل کشور است.»

به همین ترتیب، ولایت‌های زابل و کندز در سال جاری باغ‌های بادام‌شان حاصل خوبی داده است.

صفت‌الله نبی‌زاده سرپرست ریاست زراعت زابل می‌گوید: «امسال در این ولایت، حدود هشت هزار و ۶۲۱ متریک تن بادام حاصل برداشت کردیم. در حدود سه هزار و ۲۰۰ هکتار باغ بادام زابل ساخته شده است، امسال از این درک ۴۸۲ میلیون و ۷۷۶ هزار افغانی درآمد به دست آمده است.»

در کنار سایر محصولات زراعتی ولایت زابل، بادام یکی از عمده‌ترین محصول زراعتی این ولایت می‌باشد که مشهورترین آن «نپریل» کاغذی است. باغداران زابلی از این طریق امرار معیشت می‌کنند و می‌گویند که درآمد خوب دارد.

بیش‌تر باشندگان این ولایت مصروف زراعت و مالرداری هستند که علاوه بر بادام، گندم، جو، جوار، ماش و میوه‌های تازه چون خربزه، تربز، انار، انگور، انجیر، بادام و توت، محصولات زراعتی‌شان شکل می‌دهد.

در همین حال رییس زراعت، آبیاری و مالرداری ولایت کندز از افزایش ۳۰۳ درصدی تولید بادام در این ولایت خبر می‌دهد.

عبدالهادی قرق زراعت کندز می‌گوید: «امسال ولایت کندز شش هزار و ۷۳۴ متریک تن بادام حاصل برداشته، افزایش ۳۰۳ درصدی را نشان می‌دهد. ولایت کندز در حدود شش هزار و ۵۷۰ هکتار باغ‌های بادام تشکیل می‌دهد.»

آقای قرق می‌گوید که کندز نظر به آب و هوای مناسبی که دارد، بستر خوب برای رشد درختان بادام است و بازار خوب نیز دارد.

در همین حال باغداران ولایت‌های کندز و زابل از تولید امسال بادام در این ولایت‌ها اظهار خوشی و خرسندی می‌کنند.

حاجی عبدالشیر یک تن از باغداران ولسوالی علی‌آباد ولایت کندز می‌گوید که چندین جریب باغ بادام دارد و از این طریق درآمد خوب به دست می‌آورد. فی کیلو بادام قهاربابی را او به ۷۵۰ افغانی در بازارهای کابل به فروش می‌رساند. انتظار حاجی عبدالشیر و دیگر باغداران از وزارت زراعت، فراهم‌ساختن بازار برای محصولات‌شان است.

نور گل یک تن از باغداران ولایت زابل می‌گوید: «ولایت زابل بر علاوه میوه‌جات دیگر بادام نیز نتیجه خوب داده است، چندین سال است مصروف کشت و پرورش درختان بادام هستم، باغ‌های بادام مصرف و کار کم می‌خواهد و عواید زیاد دارد.»

نیمروز کې د پنبې حاصلات نږدې لس چنده زیاته شوې

نورالله پتمن

د نیمروز د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست چارواکي وايي، چې ددې ولایت د پنبې (مالوچو) د کروندو ارزونې نښي، چې د دې ولایت د پنبې سریني حاصلات به پنځه زره ټنو ته ورسېږي، چې د تېرکال په پرتله نږدې لس چنده زیاتوالی نښي. تېرکال ددې ولایت د پنبې حاصلات ۵۶۰ ټنه وه.

د نیمروز د کرنې ریاست وايي، چې په دې ولایت کې د پنبې کرکېلي ته د خلکو لېوالتیا په ډېرېدو دي او ددې ولایت د چهاربرجک او خاشرود ولسوالیو ترڅنګ په یوشمېر نورو سیمو کې هم د پنبې کرکېله کیږي، چې هرکال یې په تولید کې زیاتوالی راځي. د نیمروز د کرنې ریاست د کرنیزو چارو امر ذبیح الله اولیازاده وايي، چې سرکال د نیمروز ولایت په دوه زره او ۲۵۰ هکتاره ځمکه پنبه کرل شوې، چې له دغو کروندو څخه به څه باندې پنځه زره ټنه مالوچ راټول شي. دا په داسې حال کې ده، چې تېرکال د نیمروز ولایت د پنبې حاصلات ۵۶۰ ټنه وه. د اولیازاده په خبره په دې ولایت کې د پنبې دکرکېلي د ودې او پراختیا په پار پر بزگرانو د پنبې اصلاح شوي تخونه، کیمیاوي سرې، دارتیا وړ درمل او نور اړین توکي وپشل شوي او ترڅنګ یې بزگرانو او ځمکوالو ته د پنبې ننداريزې قطعې هم جوړې شوي دي. د نیمروز ولایت د کرنې ریاست د کرنیزو چارو امر ددې ولایت د پنبې د سریني حاصلاتو د زیاتوالي اصلي لامل په دې ولایت کې پنبې کرکېلي ته د خلکو لېوالتیا، د پنبې د کروندو زیاتوالی او کروندگرو ته د یاد ریاست د تخنیکي کارکوونکو له خوا روزنیز پروگرامونه په لاره اچول بولي.

رحمت الله وايي، چې پنبه د غنمو په پرتله کمې اوبو ته اړتیا لري، چې د غبرګولې په میاشت کې کرل کیږي او د وړې په وروستیو کې پخوالي ته رسېږي. هغه وویل، چې په دې ولایت کې دوه ډوله پنبه کرل کیږي، چې یو ډول یې درې ځلې او بل ډول یې یو ځل حاصل ورکوي.

افغان بزگران له ډېر پخوا راهیسې پنبه دانه کړي. یو وخت افغانستان په سیمه کې د پنبې او نخي کالیو ستر تولیدوونکی هېواد وو.

نیمروز، پروان، کنړ، ارزگان، فاریاب، هرات، بغلان، جوزجان، کندز، لغمان، تخار، کاپیسا، ننگرهار، بلخ، سمنګان، سرپل، هلمند او کابل هغه ولایتونه دي، چې په کې پنبه کرل کیږي.

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت په ټول هېواد کې د پنبې دکرکېلي او ترویج په موخه د پنبې ننداريزې قطعې جوړې کړي دي او ترڅنګ یې پر هغو بزگرانو چې د پنبې کرکېله کوي د پنبې د کرکېلي او حاصل ټولولو اړین توکي هم وپشلي دي.

له پنبې څخه له غوړو نیولي بیا تر کالو پوري توکي تولیدیږي. پخپله د پنبې دانې بوټي کېدای شي، چې د سون موادو او یا هم د نورو بوټو لپاره د کیمیاوي کود په توګه وکارول شي.

افغانستان له خپلې پنبې څخه یو شمېر تولید شوي ټوکران بهر ته هم صادروي.

افغانستان یو وخت په سیمه کې د پنبې یو لوی تولیدوونکی هېواد وو، په وروستیو کلونو کې په دې برخه کې بیا ډېرې هڅې روانې دي.

ددې ولایت د کروندگرو لویه ستونزه د اوبو کمښت یادوي او له حکومته غواړي، چې په دې برخه کې له دوی سره همکاري وکړي.

پنبه د غنمو د حاصلاتو تر ټولو وروسته کرل کیږي. کله چې د پنبې ۶۰ سلنه غوړې خولې خلاصې کړي بیا یې نو حاصلات ټولېږي تر دې وروسته بیا له دانو څخه د پنبو جلا کولو بهیر پیلیږي.

د نیمروز ولایت د چهاربرجک ولسوالۍ د کرنیزو چارو مدیر

په ورته وخت کې د نیمروز ولایت هغه کروندگر چې، د پنبې کرکېله کوي هم د خپلو کروندو د پنبې له حاصلاتو خوښ دي. منصور بلوچ د نیمروز ولایت د چهاربرجک ولسوالۍ هغه کروندگر دی، چې له تېرو دوو کلونو را په دې خوا د پنبې کرکېله کوي، هغه د پنبې حاصل ته هیله مند دی او وايي، چې د پنبې ښه حاصل او دا چې مالوچ په نړیواله کچه مارکېټ لري ددې لامل شوې، چې کروندگر د پنبې کرکېلي ته مخه کړي. منصور بلوچ

در شش سال اخیر

سه هزار و ۶۷۳ هکتار زمین هینګ کشت شده است

شفیق الله نوری

هینګ نبات طبی با ارزشی است که دهقانان با کشت آن زحمت کم متقبل می‌شوند و درآمد خوبی به دست می‌آورند. طی ۶ سال اخیر، وزارت زراعت سه هزار و ۶۷۳ هکتار زمین را هینګ کشت کرده است.

سیدخالد صاحبزاده رییس علفچرهای وزارت زراعت می‌گوید: «از سال ۱۳۹۳ تا به سال ۱۳۹۸ توسط وزارت زراعت به مساحت بیش‌تر از سه هزار و ۶۷۳ هکتار ساحات تخریب شده‌ی طبیعی در ۱۰ ولایت از طریق کشت تخم هینګ احیا و حفاظت شده است.»

سیدخالد صاحبزاده می‌افزاید: «وزارت زراعت به منظور حفظ ساحات تخریب شده و ارزش‌افزایی نبات طبی هینګ، فعالیت‌هایی چون ایجاد انجمن‌ها و اتحادیه‌های چراگاه و نباتات طبی، ارتقاء ظرفیت اعضای انجمن‌های چراگاه‌ها و نباتات طبی، تهیه بسته‌های کاری احیا و ارزش‌افزایی (تخم هینګ و وسایل و تجهیزات آن)، حفر چاله‌ها جهت کشت تخم هینګ و اشتغال‌زایی به طور مستقیم و غیرمستقیم برای جوامع محلی انجام داده است که سبب ترویج بیش‌تر هینګ‌پروری در کشور گردیده است.»

در طی ۶ سال اخیر، بیش‌ترین ترویج هینګ در ولایت‌های بلخ، سمنگان، بغلان، تخار، بدخشان، هرات، بامیان، فاریاب، غور و فراه صورت گرفته است. ذبیح‌الله زوبین امر امور زراعتی ولایت بلخ می‌گوید: «چون زمین‌های زراعتی در بلخ مناسب برای کشت هینګ است، بناً در حدود ۴۰۰ هکتار زمین للمی در بلخ هینګ کشت شده که تولید آن نزدیک به ۱۵ تن می‌رسد و تولیدکننده عمده‌ی هینګ در بلخ ولسوالی‌های شولگره، چمتال، چهارکنک و خلم می‌باشد.»

در همین حال دهقانانی که مصروف کشت و پرورش هینګ هستند، کشت هینګ را عامل تغییر اساسی در زنده‌گی و درآمدشان می‌دانند.

محمدداوود امیری یک تن از دهقانان قریه‌ی دالان ولسوالی شولگره ولایت بلخ که ۴۰۰ جریب زمین

تشکیل ۱۰۰ پروژه عایداتی غرض حفاظت از دو هزار هکتار ساحه‌ی در حال تخریب هینګ برای ۱۰۰ تن از اعضای انجمن، حفر ۱۰ میلیون چاله و بذر سه هزار کیلو گرام تخم هینګ، فعالیت‌های اساسی‌ای است که امسال از طریق ریاست علفچر برای ترویج هینګ صورت می‌گیرد.»

آقای صاحبزاده می‌گوید که از طریق این فعالیت‌ها دو هزار و ۱۱ نفر عضو جوامع محلی و کارمندان فنی ساحه‌ای به طور مستقیم و ۱۴ هزار و ۷۷ نفر به طور غیر مستقیم از اشتغال‌زایی مستفید شده‌اند.

ریاست علفچرها در پلان‌های آینده‌اش در نظر دارد تا در سال مالی ۱۴۰۰ پروژه تنظیم و ارزش‌افزایی نباتات طبی را مطابق اولویت‌بندی طرح منظور شده‌ی پنج ساله آن، در ولایات بلخ، بغلان، سمنگان، کندز، تخار، بدخشان، جوزجان، فاریاب، سرپل، هرات، بادغیس، بامیان، غور، پکتیا، غزنی، فراه و لوگر تطبیق کند.

فریضالله فروتن امر امور زراعتی تخار می‌گوید: «به دلیل مناسب بودن زمین‌های للمی زراعتی تخار برای کشت هینګ فعلاً هیچ محصول زراعتی دیگر در تخار با هینګ نمی‌تواند رقابت کند، چون درآمدزایی هینګ بسیار خوب است تا حدی که سالانه بعضی از دهقانان تخار از فروش هینګ در حدود صدها هزار دالر به دست می‌آورند.»

در همین حال، صاحبزاده کارهای اساسی که امسال برای گسترش و توسعه‌ی هینګ، تهیه و تطبیق پروژه تنظیم و ارزش‌افزایی نباتات طبی وحشی مبنی بر اشتراک جامعه را چنین بیان می‌کند: «۲۰ انجمن و ۱۲ اتحادیه چراگاه و نباتات طبی به سطح پنج ولایت (بلخ، سمنگان، بغلان، تخار و هرات) شناسایی، بسیج و ایجاد می‌گردد. در این بخش، به طور کلی برای دو هزار و ۵۰ تن، برنامه‌ی ارتقای ظرفیت برگزار می‌گردد، دو هزار بسته‌ی کاری احیا و دو هزار بسته‌ی کاری ارزش‌افزایی هینګ توزیع می‌شود،

خودش را هینګ کشت کرده، می‌گوید: «از سال ۱۳۷۵ به این سو، مصروف کشت هینګ هستم که در اوایل کارهایم کم بود، اما فعلاً شش سال می‌شود که زمین‌هایم که در آن هینګ کشت شده، بیش‌تر شده و چون کار کشت هینګ زحمتش کم است و درآمد خوبی دارد، از آن راضی هستم.» وی می‌گوید کشت هینګ چهار تا پنج سال طول می‌کشد که به حاصل بیاید و من سال قبل از یک جریب آن ۵۰ کیلو حاصل گرفتم که امسال یک کیلو هینګ را مبلغ ۸۸ دالر امریکایی فروختم که در زنده‌گی و عاید ما تغییر بسیار مثبت به وجود آورده است.»

ولایت تخار نیز از جمله ولایت‌هایی است که کشت و پرورش هینګ در آن به گونه وسیع رواج دارد و ترویج هینګ در این ولایت از علاقه‌مندی شخصی دهقانان منشا می‌گیرد.